

REGERINGEN

Regeringsbeslut

I:2

2011-04-14

S2009/5070/FS
(delvis)

Socialdepartementet

Kammarkollegiet
Box 2218
103 15 Stockholm

Uppdrag att följa upp vårdvalssystem i primärvården samt uppdrag att utbetala medel

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ge Konkurrensverket i uppdrag att följa upp landstingens arbete med vårdvalssystem i primärvården ur konkurrenssynpunkt. Konkurrensverket ska inom ramen för uppdraget analysera utvecklingen beträffande mångfalden av vårdgivare inom primärvården samt analysera förutsättningarna för kvalitetskonkurrens mellan dessa. Konkurrensverket ska vidare kartlägga landstingens användning av valfrihetssystem enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem inom den specialiserade öppenvården.

Konkurrensverket får för detta ändamål 2 000 000 kronor från utgiftsområde 9, Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6, Bidrag till hälso- och sjukvård, anslagspost 18, Strategi för god vård. Medlen utbetalas av Kammarkollegiet till Konkurrensverket engångsvis efter rekvisition. Konkurrensverket ska redovisa uppdraget i sin helhet till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 29 februari 2012. En delredovisning av uppdraget som avser den öppna specialiserade vården ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 13 maj 2011.

I genomförandet av uppdraget ska Konkurrensverket samverka med de myndigheter, företag och organisationer som Konkurrensverket bedömer lämpliga.

Bakgrund

Lagen (2008:962) om valfrihetssystem innebär att landsting och kommuner kan välja att införa ett system för fri etablering inom hälso- och sjukvård samt omsorg. Från den 1 januari 2010 är det obligatoriskt att tillämpa lagen inom primärvården (prop. 2008/09:74 Vårdval i primärvården). Huvudsyftet med lagen om valfrihetssystem och införandet

av vårdval i primärvården är att stärka patientens och brukarens ställning genom att öka valfriheten samt stimulera till kvalitetsutveckling genom konkurrens mellan utförare.

Konkurrensverket fick i juni 2009 i uppdrag av regeringen att följa hur landstingens införande av vårdvalssystemen i primärvården påverkar bl.a. konkurrensen mellan utförare och förutsättningarna för en mångfald av utförare inom hälso- och sjukvården. I slutrapporten från november 2010 – Uppföljning av vårdval i primärvården – konstaterade myndigheten att antalet vårdmottagningar sedan införandet av vårdval ökat, att denna ökning nästan uteslutande kan hänföras till privata vårdgivare och att vårdmottagningarna har utökat sina öppettider. Vidare framkom att intresset för att nischas verksamheten eller att satsa på nya sätt att organisera och bedriva primärvård varit relativt begränsat.

Socialstyrelsen har sedan 2010 i uppdrag att följa upp valfrihetssystemen inom primärvård och socialtjänst ur ett patient- och befolkningsperspektiv. Uppdraget delredovisades i februari 2011. Socialstyrelsen konstaterade bl.a. att det hos huvudmännen pågår ett intensivt arbete för att utveckla informationen som kan ligga som underlag till beslut om val av vårdgivare men att det också behövs kunskap om vad befolkning och patienter anser vara relevant information och hur de önskar få den presenterad.

När det gäller den öppna hälso- och sjukvården utanför primärvården har en tidigare utredning sett över förutsättningarna för privata vårdgivares rätt att med offentlig ersättning etablera sig och verka inom denna (dir. 2007:90). Utredningen konstaterade i sitt slutbetänkande Regler för etablering av vårdgivare – förslag för att öka mångfald och integration i specialiserad öppenvård (SOU 2009:84) bl.a. att det finns en stor orealiserad innovationspotential rörande arbetssätt och organisering. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Vissa landsting, t.ex. Stockholm och Uppsala, har också redan infört vårdvalssystem inom den öppna specialiserade vården.

Närmare om uppdraget

Regeringen ser ett fortsatt behov av att följa utvecklingen av vårdvalsreformen. En mångfald av vårdgivare är en förutsättning för att patienternas valmöjligheter ska öka. För att vårdgivare ska kunna konkurrera med den verksamhet som drivs i landstingsregi samt med andra privata vårdgivare inom vårdvalssystemet är det viktigt att villkoren för att etablera sig inom primärvården är så likvärdiga som möjligt för alla aktörer. Om det inte skapas förutsättningar för konkurrens på lika villkor finns det risk för att framför allt små vårdgivare slås ut från marknaden eller avstår från att etablera sig.

Syftet med uppdraget till Konkurrensverket är att förse regeringen med underlag för eventuella åtgärder för att ytterligare förbättra valfriheten för medborgare och patienter och förutsättningarna för en positiv kvalitetskonkurrens mellan utförare.

Vid utförandet av uppdraget bör Konkurrensverket uppmärksamma bland annat följande:

- Hur har nyetableringen av vårdmottagningar förändrats sedan verkets tidigare uppföljning för perioden 2009–2010?
- Har landstingen justerat uppdragen till vårdmottagningarna sedan införandet för att stimulera nya typer av tjänster eller underlätta för ytterligare vårdgivare, t.ex. mindre verksamheter eller små- och medelstora företag, att etablera sig?
- I vilken utsträckning använder landstingen valfrihetssystem enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem inom den specialiserade öppenvården?

Utöver nämnda frågor ska Konkurrensverket uppmärksamma övriga iakttagelser och förhållanden som myndigheten finner lämpliga. Tillväxtverket och Socialstyrelsen har pågående uppföljningsuppdrag gällande bl.a. valfrihetssystemens utveckling sett från patient-, och befolknings- och entreprenörskapsperspektiv. Även Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser har uppdrag inom området mångfald och entreprenörskap i vård och omsorg. Dessa myndigheter ska vara Konkurrensverket behjälpliga i genomförandet av uppdraget, t.ex. genom att förse verket med information och underlag.

Det föreliggande uppdraget till Konkurrensverket ändrar inte Konkurrensverkets tillsynsuppdrag avseende lagen (2007:1091) om offentlig upphandling och lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Henrik Moberg

Likalydande till
Konkurrensverket

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA/KLS
Näringsdepartementet/MK/ENT
Socialutskottet
Socialstyrelsen
Tillväxtverket
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Sveriges Kommuner och Landsting